

Dit betreft een artikel onder voorbehouden rechten op basis van de licentie Creative Commons *Auteurschap – Geen commercieel gebruik – Geen wijziging - 2.0 België (CC BY-NC-ND 2.0)*.

U mag:

- * dit artikel kopiëren, verspreiden en openbaar maken

Onder de volgende voorwaarden:

* **Auteurschap** — U moet de naam van de originele auteur vermelden op de wijze aangeduid door de auteur van het werk of door de rechthebbende die u de toestemming geeft (maar niet op een wijze die suggereert dat ze u steunen of het gebruik van de creatie goedkeuren).

* **Geen commercieel gebruik** — U mag deze creatie niet aanwenden voor commerciële doeleinden.

* **Geen wijziging** — U mag deze creatie niet wijzigen, veranderen of aanpassen.

Voor aanvragen tot verspreiding die niet onder deze voorwaarden vallen moet u mailen naar ajacquet@cdcs-cmdc.be

BICO-Info

Ontmoeting met Brigitte Paternostre, directrice van de dienst Bijstand aan Personen van de GGC

Oktober 2010

Interview door : Amélie Jacquet

Uitgever : asbl cdcs-cmdc vzw

Een van de bevoegdheden van de **Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ten aanzien van personen en van voorzieningen die niet uitsluitend tot de ene of de andere gemeenschap behoren, is bijstand aan personen (hulp aan ouderen, aan personen met een handicap, aan gezinnen en maatschappelijke actie)**. In dit verband zijn de volgende dossiers actueel: de verdere reorganisatie van de opvang- en huisvestingsstructuren voor ouderen, de herziening van de ordonnantie van 2002 betreffende de centra en diensten voor bijstand aan personen, de samenstelling van de nieuwe Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnszorg, de toepassing op het terrein van de ordonnantie betreffende de geleidehonden, de omzetting van de dienstenrichtlijn. Maar hoe ver staan we nu eigenlijk? Om dit uit te vissen hadden wij een ontmoeting met Brigitte Paternostre, directrice van de dienst Bijstand aan Personen van de GGC.

Een nieuwe ordonnantie van 2008 heeft de sector van de opvang en de huisvesting van ouderen geherstructureerd[1]. Mogen we ervan uitgaan dat deze werkzaamheden nu achter de rug zijn?

Neen, niet helemaal. Wij werken momenteel aan een circulaire die de teksten van de ordonnantie en haar uitvoeringsbesluiten, en de opzet ervan zo goed mogelijk moet toelichten. We proberen om ze

van bij het begin zo duidelijk mogelijk te maken maar er zijn altijd elementen die aan onze aandacht ontsnappen. We hebben trouwens in die zin al vragen gekregen van de sector. Deze circulaire moet uiterlijk in oktober klaar zijn.

Daarna moeten de vereiste opleidingen voor de directeurs van de instellingen in een besluit worden vastgelegd. Wij werken uiteraard al onze teksten uit in samenspraak met de sector, via de Adviesraad.

En eind 2011 moeten onze 120 instellingen opnieuw erkend worden. De nieuwe normen zijn sinds het begin van dit jaar van kracht. 2010 en 2011 worden beschouwd als een overgangsperiode om de instellingen de tijd te geven om zich in regel te stellen.

Welke nieuwigheden bevat deze ordonnantie?

Het toepassingsgebied van de vorige ordonnantie werd uitgebreid. Naast de rusthuizen, rust- en verzorgingshuizen, de klassieke serviceflats en de centra voor dagverzorging worden nu de serviceflats in mede-eigendom, de dagopvang, de nachtopvang en het kortverblijf toegevoegd. Enkele bedden voor 'kortverblijf' werden reeds erkend, wat nog niet het geval is voor nacht- en dagopvang. Het is wel zo dat momenteel voor deze twee erkenningen geen financieringen gepland zijn. Het kortverblijf krijgt een financiering van het RIZIV voor de aanwerving van verbindingspersoneel. Momenteel wordt in de kabinetten een ontwerp voor een subsidie voor dagopvang besproken, want de COCOF financiert deze voorzieningen. De serviceflats in mede-eigendom anderzijds hebben geen haast om zich te laten erkennen. De beheerders ervan hebben nochtans meegewerkt aan de voorbereiding van de teksten.

De ordonnantie voorziet ook in nieuwe vergunningen: een specifieke ingebruiknemings- en exploitatievergunning, die voorkomt dat ongebreideld instellingen worden geopend zonder dat er iets tastbaars is, en een vergunning voor werken. In beide gevallen moeten de projecten opgenomen worden in onze programmatie.

Wat betreft de normen voor de erkenning^[2] van deze instellingen hebben we die van 1996 aangevuld. Sommige werden verstrengd, louter en alleen in het belang van de bewoners. Zo werden de vereisten inzake de toegang tot het beroep van directeur van een instelling naar boven bijgesteld. Elke nieuwe kandidaat moet houder zijn van een universitair diploma of een diploma van hoger onderwijs en moet een opleiding van 500 uur volgen waarvan de vakken nog vastgesteld moeten worden. Als de persoon in het bezit is van een diploma ziekenhuiswetenschappen, dan wordt het aantal uren verminderd tot 100. Het beroep is uiterst moeilijk geworden, onder meer voor de regelgeving in verband met het RIZIV en het personeelsbeheer. En al deze regels zullen alleen maar complexer worden. Een relatief hoog opleidingsniveau is dus een must.

Ook de rest van het personeel moet een opleiding volgen. Vroeger moesten alleen niet-verpleegkundige zorgverleners 30 uur opleiding per jaar volgen. Voortaan geldt deze eis voor alle personeelsleden, of het nu gaat om koks, onderhoudspersoneel, verpleegkundigen, zorgkundigen, enzovoort. Dit werd bij de voorbereiding van de regelgeving door de sector niet goed onthaald, maar de kabinetten hebben voet bij stuk gehouden en vragen dat iedereen zich permanent vervolmaakt en bijschoolt.

Op architecturaal vlak ten slotte moeten de helft van de kamers eenpersoonskamers zijn en de andere helft tweepersoonskamers. De slaapzalen zijn al een hele tijd verdwenen, maar er waren nog een aantal instellingen met driepersoonskamers. Er komt een overgangsmaatregel voor de geleidelijke afschaffing van deze kamers.

Is de administratie van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie op dit ogenblik betrokken bij andere dossiers over senioren?

Ja, de administratie heeft momenteel contacten met de andere Brusselse gefedereerde entiteiten, meer bepaald de Vlaamse Gemeenschap en de COCOF, om een programmatie voor Brussel op te stellen. Samen overleggen is essentieel. Anders zouden er in een en dezelfde gemeente bijvoorbeeld 50 rusthuizen zijn, wat niet echt veel zin heeft. Het is behoorlijk zwaar om dit allemaal te organiseren, maar de betrokkenen geven blijk van goede politieke wil.

Op federaal niveau nemen wij, samen met de andere deelgebieden van het land, ook deel aan een interministerieel comité dat belast is met de voorbereiding van een nieuw protocol dat de programmatie van de ROB- en RVT-bedden[3] tussen de drie gewesten regelt. Deze verdeling wordt regelmatig geactualiseerd. Ik vind dat de GGC extra bedden zou moeten krijgen. Natuurlijk is het de federale overheid die beslist, maar het werk wordt samen gedaan en daarbij wordt rekening gehouden met de noden van ieder gewest.

Is er ook een programmatie voor de nieuwe door de GGC erkende structuren?

In de ordonnantie van 2008 wordt voorzien dat het Verenigd College een programmatie kan opstellen voor alle instellingen voor ouderen, behalve voor de serviceflats in mede-eigendom. Aangezien de dagopvang en de nachtopvang geen financiering krijgen, bestaat hiervoor momenteel geen verdeling. Hetzelfde geldt voor de serviceflats. Het kortverblijf vloeit voort uit een omschakeling van RVT-bedden. Onrechtstreeks is er dus een programmatie. Maar de strijd om de verdeling speelt zich vooral af bij de ROB- en RVH-bedden.

In een interview dat gepubliceerd werd in de vorige BICO-Info zei minister Huytebroeck dat de ordonnantie betreffende de centra en diensten voor bijstand aan personen aan herziening toe is. Hoe zit dat precies?

Inderdaad, hoewel de uitvoeringsbesluiten in 2004 genomen werden voor de centra voor algemeen welzijnswerk[4] en de centra en diensten voor volwassenen in moeilijkheden[5] en in 2007 voor gehandicaptenzorg[6] en thuiszorg[7] dateert de ordonnantie[8] zelf uit 2002. Dat is bijna tien jaar geleden. Het is daarom niet slecht om na te denken over eventuele wijzigingen, aanpassingen, aanvullingen, enz.

We vragen ons momenteel trouwens af in hoeverre het toepassingsgebied van deze ordonnantie niet uitgebreid kan worden tot de dagonthaalcentra voor volwassenen in moeilijkheden. Voorzieningen zoals Het Fonteintje en Le Clos Sainte-Thérèse zijn zeer waardevol en ontvangen stilaan subsidies van de overheid. Hun aanbod is een aanvulling op wat wij tot nu toe hebben ontwikkeld. Ik denk daarbij aan douchediensdiensten, aan depots, aan wasplaatsen, enz. De centra die wij erkennen, kunnen niet aan alle behoeften van thuislozen voldoen.

Het kan ook een goed idee zijn om na te gaan of de erkenningsnormen die wij voor deze vier grote welzijnssectoren hebben vastgesteld, inderdaad goed werken, of er nergens knelpunten zijn op het vlak van de diplomavereisten, personeelsnormen of administratieve procedures. Dit is ook een goede kans om opmerkingen die we uit het werkveld en van de administratie hebben gekregen, te onderzoeken en op te nemen.

Tot slot moeten wij nog onze werkzaamheden in verband met de financiële deelname van de gebruikers van de diensten voor thuiszorg afsluiten. Al jaren komen we met de sector samen zonder tot een echt resultaat te komen. Op dit ogenblik zijn de oude barema's nog altijd van kracht. Ze zijn bijna 20 jaar oud en de bestaande regelgeving is ongelooflijk complex. Niemand is er tevreden mee. We moeten streven naar vereenvoudiging maar tegelijk billijk blijven.

Een laatste element dat dit keer betrekking heeft op de sector van de "personen met een handicap".

De ondernemingen hebben aan de Association paritaire pour l'emploi et la formation (APEF)[9] evraagd een audit uit te voeren van de diensten voor hulpverlening bij activiteiten in het dagelijks leven (ADL). Hoewel de wetgeving herzien werd in 2007 bestaan deze voorzieningen al bijna 20 jaar[10]. De GGC heeft drie instellingen die een vijftigtal bedden beheren. De audit moet de balans opmaken van hun werking en beoordelen of correct aan de behoeften van de gebruikers wordt voldaan.

De nieuwe Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnszorg[11] laat nog steeds op zich wachten. Hoe ver staat het ermee?

Er komt schot in de zaak, zo wordt gezegd... Het benoemingsbesluit werd ondertekend op 9 september. 200 leden benoemen vraagt heel wat denkwerk! Ik kan ervan meespreken omdat ik er zelf aan meegewerkt heb in 1992. De Adviesraad moet bestaan uit een bepaald aantal vrouwen, mannen, Nederlandstaligen, Franstaligen, experts, vertegenwoordigers van de werkgevers, van de werknemers, gebruikers, enz. Wij wachten ongeduldig op het resultaat van deze lange zwangerschap, vooral omdat er nieuwe afdelingen komen: maatschappelijke actie, preventieve gezondheidszorg en eerstelijnsgezondheidszorg/thuiszorg. Ondertussen zetten alleen de afdelingen 'ziekenhuizen' en 'geestelijke gezondheid' in het kader van de gezondheidszorg en 'ouderen' en 'personen met een handicap' in het kader van de welzijnszorg hun activiteiten voort. De afdelingen die werden opgeheven werken niet meer sinds april 2009.

Heeft dit gevolgen voor het beheer van de dossiers?

Ja, natuurlijk. Sommige diensten hebben sinds juni 2009 geen erkenningen meer en deze erkenningen konden niet worden verlengd. Gelukkig worden ze verder gesubsidieerd. Dat mocht wel zodat ze geen nadeel zouden ondervinden door deze situatie. In sommige gevallen moest ik attesten verstrekken met de vermelding dat zij nog steeds erkend zijn, terwijl dit niet het geval is. Dit is een geval van overmacht waarvoor zij niet verantwoordelijk zijn.

Er zijn dus geen nieuwe erkenningen voor de voorzieningen die afhingen van de opgedoekte afdelingen?

Neen. Hoe dan ook, los van dit probleem zit er niet veel geld meer in de enveloppe.

In 2009 is een ordonnantie[12] in werking getreden betreffende de toegang van geleidehonden tot voor het publiek toegankelijke plaatsen. Hoe verloopt de toepassing ervan in de praktijk?

De mensen nemen blijkbaar met mondjesmaat kennis van deze tekst. De ordonnantie is nog nieuw en nog niet erg bekend. Onlangs ontving ik een klacht van een gebruiker in verband met een ziekenhuis. Er wandelde een dame binnen met haar hond en de bemiddelaar van de instelling heeft haar op een relatief onvriendelijke toon gevraagd om het ziekenhuis te verlaten. Er is een mentaliteitswijziging nodig. Deze honden zijn geen luxe. De mensen hebben hun hond nodig om zelfstandig te kunnen zijn. Het is geen hondje dat je houdt om even uit te laten. Er is een besef van maatschappelijk welzijn dat niet meer ontkend kan worden. Ik vraag me af of het geen goed idee zou zijn om een folder uit te geven om dergelijke ongelukkige toestanden te voorkomen.

Regelt deze ordonnantie alleen de toegang van de honden tot de voorzieningen van de GGC?

Neen, ze gaat verder dan dat. De ordonnantie definieert wat een voor het publiek toegankelijke plaats is, maar zegt niet dat zij tot een bepaald deelgebied moet behoren. Natuurlijk zijn er beperkingen, zoals plaatsen waar voedsel bereid wordt of zorg verstrekt wordt. En verder zijn er een aantal voorwaarden: de hond moet een opleiding kregen hebben, hij moet herkenbaar zijn, enz. In het geval van de klacht die ik ontvangen heb, ging het niet om een ziekenhuis dat tot de GGC behoorde. Wij hebben dus klaarheid moeten scheppen en moeten duidelijk maken dat de

ordonnantie in die situatie wel degelijk van toepassing was. Deze beschikking bestond al in de twee andere gewesten van het land. Aangezien er in Brussel niets gebeurde, heeft de GGC besloten om een wet te maken. Ze beschikt over deze overlegbevoegdheid en gebruikt die af en toe. Waar er lacunes zijn, kan de GGC ingrijpen.

De COCOF heeft zopas de dienstenrichtlijn[13] via een nieuw decreet[14] omgezet in haar wetgeving. Gaat de GGC hetzelfde doen?

Ja, ik werk eraan. Het is een enorme klus. Aanvankelijk moesten de lidstaten de richtlijn omzetten tegen uiterlijk 28 december 2009. Helaas werd de GGC in extremis op de hoogte gebracht in november, echt op de valreep. De algehele coördinatie van het project werd toevertrouwd aan de FOD Economie voor de omzetting van de richtlijn en aan de Dienst Administratieve Vereenvoudiging (DAV)[15] voor de toegang tot de informatie. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is mee op de trein gesprongen rond juni. Na meerdere ingebrekestellingen werd de termijn opgeschort en hebben we tot 28 november de tijd om onze teksten te laten goedkeuren. Opgelet, dit is dwingend, we hebben ingebrekestellingen gekregen. Als een van de deelgebieden niet aan de verwachtingen voldoet, dan wordt België als geheel bestraft.

Welke reglementeringen moeten worden aangepast?

Het betreft twee bevoegdheidsgebieden van de GGC, namelijk de serviceflats en de woningen voor senioren, want hun activiteiten bevatten economische aspecten. Gelukkig is de richtlijn niet van toepassing op zorgverstrekking (rusthuizen, rust- en verzorgingshuizen, centra voor dagverzorging, enz.). Voor serviceflats hebben wij de COCOF gevolgd. We hebben dezelfde aanpassingen aangebracht in onze teksten. Maar niet alle deelgebieden zijn het met elkaar eens. Zo is het Vlaams Gewest van oordeel dat instellingen voor ouderen niet onder de richtlijn vallen. Door op eigen houtje te handelen kan het misschien tijd winnen, maar ik denk niet dat dit het juiste beleid is. Op een dag zal iemand in deze immense Europese structuur zich erover verwonderen dat er in zo'n klein land mensen zijn die wit en anderen die zwart zeggen. We zullen ons dan moeten rechtvaardigen.

Deze richtlijn gaat uit van een zeer liberale opvatting. Zij wil de vrije vestiging van dienstverleners in de lidstaten en de vrije dienstverlening tussen de lidstaten vergemakkelijken. Er werd een vreselijk ingewikkelde computerinfrastructuur uitgewerkt, die met name tot vereenvoudigde formulieren moet leiden. Iemand die bijvoorbeeld in Cyprus woont, moet zonder problemen zijn serviceflat kunnen openen in Brussel. De procedures en formaliteiten om toegang te hebben tot een dienstactiviteit moeten superflexibel en supereenvoudig zijn. Alle juridische of administratieve belemmeringen moeten worden weggenomen. Zo moeten onze opleidingseisen voor de beheerders van serviceflats naar beneden worden bijgesteld. Er wordt een besluit voorbereid om de werking van de Adviesraad te wijzigen en te komen tot 'een verbod op directe of indirecte interventie van concurrerende operatoren'. Beheerders van serviceflats die lid zijn van de Raad zullen niet mogen deelnemen aan de vergadering en geen advies mogen geven tijdens het onderzoek van het dossier van een andere serviceflat. Dit gaat zeer ver. Zo ver dat het erkenningsprincipe bijna in vraag wordt gesteld. Uiteindelijk zouden we genoeg moeten nemen met een controle achteraf. Over 'programmatie' wordt niet meer gepraat, dat is verleden tijd. Het gaat nochtans om ouderen en om hun welzijn! Deze voorzieningen hebben uiteraard een commerciële component uitgewerkt die niet aan onze aandacht ontsnapt is, maar dat is niet het aspect dat we willen benadrukken. Ik blijf ervan overtuigd dat dit een sector is die gevolgd moet worden. Het welzijn en de veiligheid van senioren zijn geen artikelen die je in de uitverkoop plaatst.

Deze richtlijn heeft ongelooflijke consequenties. In overeenstemming met de aanbevelingen van de

Europese Commissie wordt aan een horizontale ordonnantie gewerkt die de belangrijkste beginselen ervan zal overnemen. Zo moet voor iedere aanvraag voor een vergunning of erkenning bij de administratie een ontvangstbewijs verstrekt worden, en dat is een goede zaak. Wat echter minder goed is, is dat de procedures, en ook de toekenning van erkenningen, in een relatief korte tijd moeten plaatsvinden, een tijd die vooraf wordt vastgesteld. Zo niet geldt een periode van dertig dagen, waarna de aanvragen als positief beschouwd worden. Wel, één maand om een dossier te laten goedkeuren door de Adviesraad, een brief te versturen naar de kabinetten en hem door twee ministers te laten ondertekenen is zeer kort! Gelukkig doen onze huizen het goed en in 98% van de gevallen is het antwoord positief. Maar wij krijgen soms te maken met moeilijke situaties waarbij een weigering gerechtvaardigd is. Zeer waakzaam blijven is de boodschap. De GGC houdt stevig vast aan het erkennings- en vergunningsprincipe. Als rechtvaardiging voert ze de 'dwingende redenen van algemeen belang' aan die vastgesteld zijn in de richtlijn en toegestaan worden als gegronde beperkingen op de toepassing ervan. Ouderen zijn kwetsbaar en de instellingen die hen opvangen, moeten beter omkaderd worden dan eender welke handelszaak.

Tot nu toe was Europa voor mij iets weinig concreets. Voortaan zullen we in toenemende mate met dit aspect rekening moeten houden. De Raad van State besteedt hier trouwens veel aandacht aan bij de analyse van onze teksten. Er valt niet meer aan te ontkomen! De administratie van de GGC moet haar mentaliteit veranderen, en moet idealiter versterking krijgen van een deskundige in Europese aangelegenheden. Of we willen of niet, we moeten ruimer denken, verder dan onze reglementeringen en verder dan het federale.

- [1] Ordonnantie van 24 april 2008 betreffende de voorzieningen voor opvang en huisvesting van bejaarde personen (B.S. van 16 mei 2008)
- [2] Besluit van 3 december 2009 van het Verenigd College tot vaststelling van de erkenningsnormen waaraan de voorzieningen voor opvang of huisvesting van bejaarde personen moeten voldoen alsmede tot nadere omschrijving van de groepering en de fusie en de bijzondere normen waaraan deze moeten voldoen (B.S. van 17 december 2009)
- [3] ROB: rustoord voor bejaarden, rusthuizen; RVT: rust- en verzorgingstehuizen
- [4] Besluit van 9 december 2004 van het Verenigd College betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de centra voor algemeen welzijnswerk (B.S. van 4 februari 2005)
- [5] Besluit van 9 december 2004 van het Verenigd College betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de centra en diensten voor volwassenen in moeilijkheden (B.S. van 4 februari 2005)
- [6] Besluit van 25 oktober 2007 van het Verenigd College betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de centra en diensten voor personen met een handicap (B.S. van 1 februari 2008)
- [7] Besluit van 25 oktober 2007 van het Verenigd College betreffende de erkenning en de subsidiëeringswijze van de diensten voor thuiszorg (B.S. van 1 februari 2008)
- [8] Ordonnantie van 7 november 2002 betreffende de centra en diensten voor bijstand aan personen (B.S. van 27 november 2002)
- [9] www.apefasbl.org
- [10] Ordonnantie van 16 mei 1991 van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie houdende erkenning van de diensten voor hulpverlening bij 'Activiteiten in het dagelijks leven' (B.S. van 1 augustus 1992)
- [11] Ordonnanties betreffende de Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnszorg van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, gecoördineerd op 19 februari 2009 (B.S. van 19 maart 2009)

[12] Ordonnantie van 18 december 2008 betreffende de toegang van geleidehonden tot voor het publiek toegankelijke plaatsen (B.S. van 14 januari 2009)

[13] Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt

[14] Decreet van 9 juli 2010 met het oog op het omzetten van de Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (B.S. van 30 augustus 2010)

[15] www.simplification.fgov.be/showpage.php?iPageID=4518&sLangCode=NL